

Asia: VN/36736/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Tarkemmat kysymykset/

Antaisivatko ehdotetut muutokset riittävät mahdollisuudet hoitaa hyvinvointialueiden rajat ylittäviä häiriötilanteita käytännössä? / Ger de föreslagna ändringarna tillräckliga möjligheter att i praktiken hantera störningssituationer som överskrider välfärdsområdenas gränser?

Kyllä/Ja

Tukisivatko ehdotuksen mukaiset yhteistyöaluetasoiset ja kansalliset järjestelyt hyvinvointialueiden valmiutta ja varautumista? / Stöder de föreslagna arrangemangen på samarbetsområdesnivå och nationell nivå välfärdsområdenas beredskap och förberedelser?

Kyllä/Ja

Olisivatko ehdotetut normaaliolojen häiriötilanteiden hoitamista koskevat toimintamallit toimivia myös poikkeusoloissa? / Är de föreslagna verksamhetsmodellerna för hantering av störningssituationer under normala förhållanden fungerande också under undantagsförhållanden?

Kyllä/Ja

Muut mahdolliset huomiot hallituksen esityksestä / Övriga eventuella kommentarer om regeringspropositionen

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen, HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungille tulee lakimuutoksen perusteella oikeus johtaa yhteistyöalueeseen kuuluvan yhden tai useamman hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteen hoitamiseen liittyvää toimintaa sekä kohdentaa voimavaroja yhteistyöalueen hyvinvointialueiden välillä. Yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen hallintosäännössä määrätty viranhaltija päättää tarkoitettujen toimenpiteiden käyttämisestä, mikäli se on tarpeen häiriötilanteen laajuuden, kiireellisyyden tai muun vastaavan syyn takia. Toimenpiteiden käynnistyminen ja niissä tapahtuvat olennaiset muutokset on tällöin viipymättä saatettava kaikkien yhteistyöalueen hyvinvointialueiden aluehallitusten tietoon.

Ehdotetun lakimuutoksen toimeenpanon kannalta keskeiseksi asiakirjaksi muodostuvat hyvinvointialueiden yhteistyösopimus ja toisaalta yhteistyöalueen yliopistosairaala ylläpitävän hyvinvointialueen hallintosääntö. Sääntelyssä olisi otettava huomioon myös sellainen mahdollisuus, että yliopistosairaala ylläpitävän hyvinvointialueen päätöksentekokyky vaarantuu tai estyy häiriötilanteessa kokonaan. Säädöksessä olisi oltava mahdollisuus siirtää puheena oleva häiriötilanteiden hoitoon liittyvä toiminta toiselle hyvinvointialueelle. Etelä-Savon hyvinvointialueen näkökulmasta olisi tärkeää huomioida yhteistyö Etelä-Suomen yhteistyöalueeseen kuuluvien Etelä-Karjalan, Kymenlaakson ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueiden kanssa.

Todennäköisesti yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen järjestelmiin kohdistuu kyberhäiriöistä ja todennäköisesti valtaosa ns. hybridiuhkista todennäköisimmin kohdistuu yliopistolliseen sairaalaan. Lainsäädännössä pitäisi olla myös mahdollisuus, että joku toinen yhteistyöalue voi ottaa johdon tilanteen niin vaatiessa.

Toisaalta hyvinvointialueen varautumisen lähtökohta on oltava se, että normaaliajan johtamisjärjestelmä ei muutu poikkeusoloissa ja muutos olisi kytkettävä nykyistä paremmin myös poikkeusolojen varautumiseen.

Valmiuskeskuksen tehtävä yhteistyöalueella on ohjata varautumista sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti. Samalla on syytä korostaa sitä, että hyvinvointialueen on sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevissa valmiussuunnitelmissaan otettava huomioon niiden yhteensopivuus alueensa pelastustoimen, kuntien ja yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa. Lisäksi yksityisten palveluntuottajien varautumisen ohjaus kuuluu hyvinvointialueelle.

Etukäteen olisi myös tarkemmin määriteltävä tai sovittava (esim. valmiudensäättämisen kriteerit), että milloin ja missä tilanteissa yliopistosairaala ylläpitävän hyvinvointialueen oikeus johtaa yhden tai useamman hyvinvointialueen häiriötilanteen hoitamiseen liittyvää toimintaa. Vaarana on se, että yksittäisen hyvinvointialueen häiriötilanteen hoito on joka kerta pahimmillaan alistettava yliopistosairaalan hoidettavaksi vaikkei sille olisi tarvetta. Lisäksi on selvennettävä sitä, onko yliopistosairaalla ylläpitävällä hyvinvointialueella oikeus puuttua hoitamiseen, vaikka apua ei olisi pyydetty tai tarvittaisi.

50 § A Lain tavoitteet ovat hyvät, koska isot ja laajat häiriötilanteet vaativat erityisjärjestelyjä ja sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmällä on riittävät toimivaltuudet ja päätöksentekovalta on tarpeellinen. Johtoryhmän päätöksen teolle ja toimivaltuuksien ottamiselle on oltava selkeät perusteet ja parametrit, milloin hyvinvointialueelta otetaan häiriötilanteen hoitaminen YTA alueen yliopistosairaalle tai sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmälle.

50 § B Sosiaali- ja terveydenhuollon johtoryhmän asettaminen on hyvä, kun sen toimivaltuudet ja päätöksentekovalta on riittävät. Ryhmän kokoonpanossa pitää olla edustajien myös yliopistosairaaloiden ulkopuolisilta hyvinvointialueilta. Myös työryhmässä on tärkeää, että edustajia on myös sosiaalihuollon puolelta. Työryhmän tehtävänä on Sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen kansallista yhteistyö ja yhteensovittaminen ja siksi työryhmässä pitäisi olla asiantuntijaedustajat myös muista viranomaisista esim. Sisäministeriö, pelastustoimi, ympäristöterveydenhuolto, poliisi, puolustusvoimat ja rajavartiolaitos. Nykyisin häiriötilanteet ovat monimuotoisia ja nopeastikin kehittyviä ja tämä takia työryhmän kokoonpano pitäisi olla mahdollisimman laaja-alainen ja muut hallinnonalat huomioiva.

50 § C, mom 2: Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden säätämisen tasot on hyvä määrittää tämän lain uudistuksen yhteydessä, että ne ovat valtakunnallisesti samanlaiset ja sidoksissa muiden viranomaisten valmiuden säätelyiden tasojen mukainen esim. neliportainen (perustaso, tehostettu seuranta, tehostettu valmius, täysvalmius). Valmiuden säätämisessä tarvitaan kansalliset kriteerit ja parametrit sekä indikaattorit valmiuden säätämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon osalta.

50 § C, Sosiaali- ja terveydenhuollon varautumisen johtoryhmän tehtäviin kuulua tarvittaessa hyvinvointialueiden tukeminen, ohjaaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kiireellisen ja välttämättömän avun tarpeen ja hoidon turvaaminen yhdenvertaisesti kaikissa toimintaympäristön tilanteissa (normaaliolot, häiriö- ja onnettomuustilanteet ja poikkeusolot).

51 § Mahdollisuus jakaa sosiaali- ja terveydenhuollon tilannekuvan tietyissä tilanteissa muille viranomaisille ja kunnille.

Pulkinen Markku

Etelä-Savon hyvinvointialue - Etelä-Savon hyvinvointialueen aluehallitus

24.6.2024, asianro 159